

Plánování a organizace přesunů na velké vzdálenosti

Kolektiv štábu 2. vojenského okruhu

Rychlý vývoj, ba možno říci skok ve vědě a technice, který byl proveden za poslední dvě desetiletí, vznik a další rychlý rozvoj nových bojových prostředků, hlavně raketových zbraní s jadernými náplněmi, způsobily převrat ve způsobech a formách soudobého ozbrojeného zápasu a od základu změnilы charakter soudobých operací.

Soudobé zbraně umožňují najednou a účinně napadat první sledy i operační zálohy protivníka, jeho atomové zbraně a další důležité objekty operačního významu a způsobovat jim hromadné ztráty. Budou do značné míry působit i na operační přesuny vojsk protivníka, zdržovat a znemožňovat jejich včasné zasažení a tím ovlivňovat tempa jeho útočných operací a vyvolávat časté a rychlé změny situace na frontě.

Jakékoli opoždování přesunujících se vojsk využije protivník k provedení včasných protiopatření a tím získání iniciativy v dalším průběhu operací.

Včasný přesun a zasažení svazků armády druhého sledu na směr rozhodující činnosti vojsk frontu bude v podstatě řešit i úspěch frontové útočné operace.

Plánování a řízení přesunů na velké vzdálenosti

Rychlé a reálné zplánování přesunů na velké vzdálenosti a doručení úkolů podřízeným svazkům a útvarům je jednou ze zásadních otázek příprav k přesunu. Důležité je, aby svazky měly dostatek podkladů pro souběžné plánování, aby včas obdržely předběžná nařízení pro přesun.

K doručení předběžných nařízení vojskům je výhodné použít styčných (směrových) důstojníků podřízených štábu a směrových důstojníků štábu armády využít při plánování vlastního přesunu a odeslat je až s rozhodnutím velitele armády.

Zpracování plánu přesunu je ovlivněno pásmem přesunu armády druhého sledu, prostorem jejího zasažení, prostory soustředění (rozptýlení) jednotlivých svazků a armádních útvarů, komunikační sítí a celkovou radiační situací.

Vzhledem k tomu, že v soudobých

podmínkách armáda druhého sledu frontu bude zasazována postupně po svazcích, nejčastěji s jedním nebo dvěma svazky v prvním sledu, podle toho i její přesun bude často prováděn s jedním nebo dvěma svazky v prvním sledu. Pro každou motostřeleckou (tankovou) divízi je třeba počítat **nejméně s dvěma osami**, pro armádní svazky a útvary **jednu až dvě osy**, kromě toho v pásmu přesunu armády je třeba určit **nejméně jednu záložní osu**. Z toho vyplývá, že armáda potřebuje k přesunu **nejméně 6—7 pochodových os**. Při přesunu armády k frontě není možno zastavit odsuny armád prvního sledu a frontových zařízení do týlu, proto se jeví potřeba v pásmu přesunu armády ještě vyčlenění alespoň dvou odsunových os.

Aby bylo možno zabezpečit manévr vojsk, třeba kromě toho volit dostatek **objížděk a rokádních cest** podle kon-

krétní terénní situace a na základě vyhodnocení nebezpečných míst z hlediska možného napadení nepřítelem (velké osady, přechody přes vodní toky, soutěsky, komunikace vedoucí přes velké lesní masivy a další možné překážky).

Pro přesun armády druhého sledu volit nejlepší komunikace — silnice I. a II. třídy, které umožňují provedení přesunu ve vysokých tempech. Při cvičeních s vojsky bývá tomu naopak, nejčastěji z hlediska možného způsobení škod na komunikacích vybíráme horší silnice, na kterých tempa přesunu se značně snižují a nedávají pravý obraz o možném přesunu armády.

Jednou z důležitých otázek je správné vyhodnocení os přesunu co do kvality, obtížnosti terénu (prudké stoupání, serpentiny, úzká průchodná místa), což se musí odrazit i v samotném stanovení rychlosti pochodu v jednotlivých úsecích pochodových os. Toto diferencování rychlostí přesunu na jednotlivých osách je třeba důkladně promyslet ve štábu armády i svazků. Správný propočet délek os nám dá reálné podklady pro časové kalkulace přesunu.

Komunikační síť musí zabezpečit manévr, vysoké tempo přesunu, možnost přeskupování vojsk a směnu vyřazených jednotek a útvarů pro napadení ZHN nepřítele.

Je třeba počítat s aktivní činností nepřítele, který se bude snažit přesun armády znemožnit, anebo alespoň jej pokud možno co nejdéle zdržet.

Armáda druhého sledu za přesunu může být napadena úderem raket s jadernými náplněmi, z čehož bude značná část pozemních úderů s cílem vytvářet široká pásma radioaktivního zamoření a znemožňovat manévr k frontě.

Účinně zamořená pásma mohou se stát serióznějšími překážkami, než široké vodní toky.

Tato situace vyžaduje od štábu armády rychlé vyhodnocování a sledování radiační situace v celém pásmu přesunu armády i u sousedů.

Plán přesunu bude třeba neustále **podle konkrétní radiační situace upřesňovat**, rychle vydávat vojskům upřesňující nařízení a současně stále sledovat stupeň bojeschopnosti svazků a útvarů.

Hlášení o provedených úderech na přesunující se vojska může štáb armády dostávat po několika směrech:

- od svazků a útvarů,
- od sousedů,
- od štábu frontu,
- od teritoriálního velení a složek

MV.

Tyto zprávy je třeba centrálně vynášet na mapu na pracovišti operačního oddělení, kde úzce spolupracují informační a plánovací skupina a příslušníci chemického vojska. Podle potřeby se přivolávají i funkcionáři druhů vojsk.

Informační skupina zjišťuje konkrétní údaje o ztrátách, opatřeních velitelů svazků a útvarů informuje štáb frontu, vlastní štáb a sousedy. Plánovací skupina současně připravuje předběžný návrh na změny v plánu přesunu vojsk.

Tyto uvedené složky štábu armády musí úzce spolupracovat a navazovat v práci jedna na druhou tak, aby výsledek jejich práce — návrh na rozhodnutí velitele armády — byl co nejkonkrétnější, podložen správnými propočty, kalkulacemi a závěry.

Souběžně musí i ostatní složky štábu armády vyhodnocovat situaci po své odbornosti, u svých podřízených vojsk a být nápomocné k přípravě závěrů z celou operační sestavu armády.

Na základě vyhodnocené radiační situace a hrubých propočtů ztrát všeho druhu přijímá velitel armády rozhodnutí k zabezpečení další činnosti vojsk armády.

Zde je třeba mít na zřeteli několik faktorů, s kterými musí velitel armády při svém rozhodnutí počítat:

— stanovený úkol, který má armáda časově plnit,

— stupeň radiace jak v prostorech soustředění vojsk, tak i na osách přesunu a v prostorech, do kterých se podle plánu mají vojska přesunout,

— morální, materiální, technický a zdravotnický stav svazků a útvarů.

Jen na základě důkladného rozboru všech těchto faktorů může štáb připravit reálné podklady pro rozhodnutí velitele.

V některých případech dozná původní plán přesunů vojsk takových změn, že činnost vojsk bude muset být zplánována od základu znovu. Za těchto podmínek bude třeba vidět hlavní úkol rychle doručit vojskům nařízení k provedení nových opatření.

I když se podaří nepříteli provést hromadný úder jadernými zbraněmi se značným počtem pozemních výbuchů s cílem zdržet, nebo znemožnit přesun a zasazení armády druhého sledu frontu do sražení, musí velitel armády se svými štábem, jakož i velitelé svazků a útvarů se svými štáby provést všechna opatření k rychlému a nenarušenému vyvedení vojsk k dalšímu plnění úkolů.

Řešení obdobných situací budou různá pro každý svazek a útvar v závislosti na konkrétní radiální situaci.

Překonávání širokých prostorů radioaktivního zamoření ve vysokých

tempech je novým problémem vojenského umění. Často budou objížďky zamořených prostorů spojené s velkou ztrátou času. Proto ne vždy budou účelné a cílevědomé. Jestli zamořený prostor nebude příliš hluboký, bude čas to výhodnější překonat ho rychlým přesunem. Jindy opět pro objížďku zamořeného prostoru může být potřeba více času, než na vyčkání poklesu radiace do přípustné úrovně.

Někdy opět objížďka může být nevýhodná vzhledem k tomu, že by mohlo dojít v některém úseku (prostoru) k nahromadění vojsk, čímž by byla dána možnost nepříteli k provedení atomových úderů.

V každém případě překonávání zamořených prostorů s vysokou úrovní radiace vyžaduje všestranné analýzy radiální situace, aby vojska neobdržela dávku nad stanovenou normu.

Proto velká pozornost za přesunů musí být věnována radiálnímu průzkumu.

Schopnost vojsk překonávat zamořené prostory jeví se vážným prostředkem dosahování vysokých temp přesunu. V případě, že vojska překonáváním těchto prostorů sníží rychlost přesunu, může dojít k zdržení armády, což ovlivní do jisté míry i její časové zasazení do sražení.

Proto řízení přesunů za složité radiální situace bude vyžadovat rychlou a organizovanou práci, iniciativní a rychlé rozhodování velitelů a štábů všech stupňů.

K některým otázkám pořádkové služby

Pořádková služba během přesunu má mimořádně důležitý význam. Často velitelé a štáby zužují pořádkovou službu jen na regulaci přesunu.

Pořádková služba plní řadu úkolů, z nichž nejdůležitější jsou:

— průzkum, vytyčování a vyznačování objížďek a zamořených úseků,

— uvolňování pochodových os pro přednostně přesunované proudy vojsk, určených k plnění zvláštních úkolů, např. jednotek ZUO apod.,

— uvědomování přesunujících se pochodových proudů i jednotlivých vozidel o vzdušném nebezpečí a všech druhých poplachů, o překážkách a zamořených prostorech,

— neustálé sledování pohybu proudů, dodržování časového plánu přesunu a hlášení nadřízenému orgánu pořádkové služby nebo veliteli, organizujícímu přesun,

— předávání rozkazů útvarům a jednotkám, především při změně úkolu, změně pochodových os apod. a jejich zabezpečení.

Kromě těchto úkolů pořádková služba má řadu dalších povinností, které jsou uvedeny v Oper-51-2.

Podle stávající organizace vševojsková armáda nemá žádných organických jednotek pro pořádkovou službu na komunikacích s výjimkou silničních praporů týlu armády. Stejná situace je i u svazků. Z toho vyplývá nutnost používat pro pořádkovou službu organických jednotek. Je otázkou, zda je toto řešení výhodné. V podmínkách soudobého boje, kdy bude docházet k rychlým zvrátům situace, které budou okamžitě vynucovat nasazení nových sil, svazky a útvary budou zasazovány do sražení a boje neúplně, bez jednotek a spojovacích prostředků, vyčleněných pro pořádkovou službu. Praxe vyčleňovat pro pořádkovou službu jednotky z druhosledových svazků a útvarů není podle našeho názoru správné. Jadernými údery mohou být prvosledové svazky (útvary) vyřazeny a budou vystřídány druhosledovými, které opět nebudou úplné.

Provedme si kalkulaci sil pořádkové služby při dalekých přesunech armády např. na vzdálenost 250 km. Armáda se přesunuje po 6 osách, z toho jedna osa je záložní. Při výpočtu vycházíme ze zkušeností, získaných kom-

plexním štábním nácvikem, zaměřeným na řízení přesunů.

a) Na jedné ose bude zapotřebí zřídit v průměru 20 pořádkových stanovišť, každé ve složení 1 poddůstojník (praporčík) + 3-4 mužů s 1 motocyklem,

— celkem: 20 poddůstojníků, 60-80 mužů, 20 motocyklů.

b) Osa bude rozdělena na 3-4 pořádkové úseky, každý ve složení 1 důstojník se zástupcem (praporčík) a pořádkovou zálohou 5 mužů s 1-2 motocykly,

— celkem: 3-4 důstojníci, 3-4 praporčíci, 15-20 mužů, 3-8 motocyklů.

c) Pásmo přesunu svazku bude zpravidla rozděleno na 3-4 pořádkové prostory, každý ve složení: velitel se zástupcem a pořádková záloha v síle 10-15 osob s 1 nákladním autem, 1-2 motocykly.

Celkem bude zapotřebí pro svazek, přesunující se po 2 osách vyčlenit pro pořádkovou službu 250-300 osob, tj. průměrně 1 muže na 2 km osy.

Uvedený počet je možno snížit na úkor pořádkových stanovišť využitím různých ukazovatelů směrů. V tomto případě však pořádková služba nemůže plnit všechny úkoly, které jsou na ni kladeny.

Snižovat počty pořádkové služby na úkor zálohy pořádkové služby není též podle našeho názoru účelné, neboť v soudobých podmínkách boje budou časté změny v pochodových osách, způsobené údery ZHN nepřítelů, změnami bojových úkolů apod. a vytyčených nových os, popřípadě objížděk, bez zálohy by nemohlo být včas provedeno.

Z uvedených propočtů vyplývá závěr, že je nutné, aby vševojsková armáda měla organickou jednotku pro pořádkovou službu. Nejvýhodnějším řešením by bylo zařadit do organizace armády samostatný motostřelecký pluk,

který by byl využíván při dalekých přesunech pro pořádkovou službu, po zasažení armády do sražení by kromě pořádkové služby pro druhé sledy a armádní zálohy mohl plnit úkoly vševojskové zálohy armády, vševojskového jádra armádního ZUO, protivýsadkové zálohy aj.

Tim by byla vyřešena i otázka přesunů armádních útvarů, neboť při dosavadní praxi pořádkovou službu na armádní ose organizuje štáb armády, přičemž síly a prostředky bere z některého, zpravidla druhořadového svazku.

Velitel armády ve svém rozhodnutí a hlavně v pokynech pro organizaci pořádkové služby určuje organizaci a způsob řízení dalekých přesunů, přičemž musí pro plnění tohoto úkolu řešit vyčlenění nezbytných sil a prostředků. Druhou zásadní otázkou, kterou je třeba brát v úvahu, je otázka vyčlenění dostateku času pro podřízené štáby a orgány pořádkové služby, aby zásadní rozhodnutí o přesunu a zvláště o pohotovosti pořádkových orgánů na osách pronikla do vojsk a mohla účinně zabezpečit vlastní přesun.

Velitel armády vydává pokyny svému zástupci, ve kterém určí tyto zásadní otázky pro organizaci pořádkové služby:

- místo a složení pomocného VS armády,
- vyčlenění spojovacích prostředků pro zabezpečení pomocného VS armády,
- vyčlenění sil a spojovacích prostředků pro organizaci pořádkové služby na armádních osách,
- místo pomocných VS prvosledových svazků a dob jejich pohotovosti,
- způsob a odpovědnost za řízení přesunů v jednotlivých fázích (do čáry výchozích míst, do čáry rozchoditě, v prostoru denního odpočinku, nebo v prostoru soustředění),
- pohotovost orgánů pořádkové

služby na osách a pohotovost pomocného VS armády.

Složení pomocného VS armády může být různé, v závislosti od délky přesunu, od počtu pochodových os, od konfigurace terénu a přírodních překážek a od množství spojovacích prostředků, které jsou k dispozici. Zpravidla pomocné VS armády bude v tomto složení:

- zástupce velitele armády,
- 4—5 důstojníků operačního oddělení, (z toho jeden pro ZHN),
- 1—2 směroví důstojníci pro každý svazek,
- po jednom příslušníku od druhů vojsk (dělostřelec, ženista, chemik, PVO, OTV),
- 2 příslušníci spojovacího oddělení (z toho jeden zástupce náčelníka spojení armády, druhý důstojník pro zabezpečení rádiového spojení),
- 2 příslušníci týlu, z nich jeden příslušník zdravotnického oddělení,
- 1 příslušník 6. oddělení vybavený materiály utajeného velení.

Bude-li přesun prováděn kombinovaně, na pomocném VS armády musí být přítomen i příslušník vojenské dopravy, který musí být v plném rozsahu seznámen s plánovanými přesuny po železnici.

- strážní jednotka,
- spojovací jednotka,
- hospodářské družstvo s 1 kuchyní.

Materiální vybavení pomocného VS armád:

- 2 štábní autobusy operačního oddělení s přístřešky. Pracoviště v přístřeších musí být zabezpečeno dostatečným množstvím stolů a stoliček a nejméně dvěma tabulemi na zavěšení pracovních map,
- 1 štábní autobus pro druhy vojsk a příslušníky týlu, který slouží současně jako místo odpočinku.

— 6 osobních automobilů (z toho 3 pro směrové důstojníky),

— 4—5 nákladních automobilů pro převoz materiálu (stany, stoly, proviant).

Pro získání přehledu o přesunech vojsk na osách příslušníci operačního oddělení připravili z tvrdého papíru délky pochodových proudů přesunujících se jednotek a útvarů v měřítku mapy 1:200 000 (na příklad motostřelecký pluk za přesunu 25 km byl znázorněn proužkem papíru v délce 7 cm). Pochodová sestava svazků byla na ose znázorněna jednotlivými proužky papíru, vyznačujícími přesunující se jednotky a útvary a byla podle hlášení pomocných VS divizi a kontrolních orgánů na osách běžně upřesňována. Pomocné VS armády mělo tak neustále přehled o plnění grafikonu přesunu a mohlo přijímat účinná opatření při neplnění časových kalkulací.

Plán pořádkové služby a nařízení pro pořádkovou službu se zpracovávají ve smyslu předpisu Oper-51-2. Výhodné je zpracovat plán pořádkové služby na jedné mapě s plánem přesunu a nařízení pro pořádkovou službu zpracovat v rozkaze (nařízení) pro přesun.

Při plánování přesunu a pořádkové služby štáb armády plánuje souběžně se štáby svazků a útvarů.

Při provedeném komplexním štábním nácviku a druhých zaměstnáních veškeré plánování přesunu na všech stupních bylo ukončeno do 10 hodin, přičemž všechna nařízení byla doručována styčnými důstojníky auty na vzdálenost 50—100 km. Předběžné nařízení nebylo vydáváno vzhledem k tomu, že KŠN byl zahájen vydáním rozhodnutí velitele armády. Při rozhodnutí byli přítomni směroví důstojníci za jednotlivé svazky, kteří si zaznamenávali úkoly svazků a po podpisu správnosti úkolu náčelníkem štábu odjeli ke

svazkům. V bojovém nařízení byl uveden úkol svazku, osy přesunu, čára výchozích míst a regulační čáry, úkoly pro pořádkovou službu.

Po vydání rozhodnutí velitele armády štáb zpracoval plán přesunu a pořádkové služby a bojová nařízení. Bojová nařízení s výpisem z tabulky přesunu byla svazkům doručena styčnými důstojníky, včleněnými ze štábů svazků. Štábem armády nebyly stanoveny regulační čáry na vzdálenost jak určuje Polní řád (2—3 hodiny přesunu), byly určeny: čára výchozích míst, a dvě regulační čáry, navzájem od sebe vzdálené 100—120 km, přičemž druhá regulační čára byla rozchodištěm. Regulační čáry na vzdálenosti, určené Polním řádem, určovali velitelé svazků. Vedly nás k tyto důvody:

1. Štáb svazku má více možností vyhodnotit terén a pásmo přesunu svazku a určit RČ tak, aby úsek mezi jednotlivými RČ představoval podle možnosti stejný charakter terénu (terénní celek).

2. Armáda se stávajícími spojevacími prostředky nemá možnost vybudovat spojení na všechny regulační čáry, tj. minimálně na čtyři čáry a navzájem je propojit.

3. Jednotlivé čáry, určené štábem armády, byly obsazeny skupinami důstojníků štábu. Tito byli buď na pomocných VS štábů svazků, nebo na stanovištích správců pořádkových prostorů, takže přes ně měli spojení i se správci pořádkových prostorů (úseků) na čarách, určených velitelem svazku.

Při plánování přesunu byly svazkům dány časy průchodu přes jednotlivé čáry. V případě, že svazek se bude přesunovat samostatně není nutné, aby štáb armády mu tyto časy dával, stačí pouze určit dobu pohotovosti v novém prostoru a štáb svazku si časy samostatně propočítá. Důležité však je získat časy průchodu přes čáru výcho-

zích míst a regulační čáry od štábů svazků pro řízení přesunu jednotlivými místy velení štábu armády a pro skupiny důstojníků, vyslané na osy k bezprostřednímu řízení a kontrole přesunu. Tyto byly získány směrovými důstojníky, rozmnoženy a vydány kontrolním orgánům. Při nedostatku času je výhodné kontrolní orgány štábu armády na osách odeslat současně se směrovými důstojníky ke štábům svazků, kde si učiní výpis z tabulky pochodu svazku a potom přímo odjíždějí na svá stanoviště. Štáb armády tak měl možnost sledovat dodržování časového

propočtu přesunu až do stupně pluk a měl neustále přehled o pohybu všech útvarů.

Pohotovost pořádkové služby je nutno stanovit tak, aby do zahájení přesunu zaujali svá stanoviště orgány pořádkové služby do regulační čáry čí. 1 a pomocná VS svazků a armády. Zbytek orgánů bude zaujímat stanoviště postupně tak, aby měli předstih nejméně 1 hodinu před přesunujícími se vojsky. Kontrolou pořádkové služby je výhodné pověřit kontrolní skupiny vysílané štábem armády na jednotlivé regulační čáry.

Zkušenosti z organizace pomocného VS armády při řízení dalekých přesunů

Řízení dalekých přesunů štábem armády jeví se v současné době jako jeden z naléhavých úkolů, které musí naše štáby řešit, přičemž získané zkušenosti je třeba přenášet na nižší velitelské stupně a do vojsk.

Základní ustanovení návrhu předpisu „Organizace a provádění pořádkové služby“ řeší sice teoreticky základní povinnosti štábu, přesto však postrádáme v současné době dostatek praktických zkušeností a návyků při provedení přesunu v rámci armády, popřípadě svazku. Provedení komplexní štábní nácvik s cvičným štábem armády a štáby vševojskových, dělostřeleckých a ženijních svazků na vzdálenost 200 km ověřil některé teoretické závěry a ukázal, že účinné řízení přesunu je možno provádět jen na základě přísné centralizace a úzké spolupráce, zejména s orgány civilní správy a složkami ministerstva vnitra.

Vlastní řízení přesunu bylo v zásadě rozděleno na tři části a na jeho provádění se zúčastnil celý štáb cvičné armády. Odpovědnost za vyvedení vojsk na pochodové osy a řízení přesunu do čáry výchozích míst byla uložena na operační skupinu na původním VS ar-

mády, přičemž tato skupina v plném rozsahu informovala pomocné VS armády. Operační skupina odpovídala zvláště za řízení a provedení přesunu druhosledových svazků, vzhledem k tomu, že přesun těchto svazků byl proveden ze značné hloubky.

Pomocné VS armády řídilo a odpovídalo za přesun svazků a útvarů od čáry výchozích míst do rozchodiště a svou práci opíralo hlavně o součinnost s pomocnými VS prvosledových svazků a kontrolními orgány štábu armády na osách přesunu.

Třetí část přesunu od čáry rozchodiště po zaujetí prostoru denního odpocinku řídila vyčleněná operační skupina ze štábu armády, která zaujala s předstihem nové VS armády a o provádění přesunu do rozchodiště byla informována pomocným VS armády.

Taková organizace řízení a provedení přesunu projevila se jako velmi výhodná a dala možnost vytvářet jednotlivá místa velení, která byla schopna v případě vyřazení některého řídicího stupně převzít velení na sebe. Rozhodující úlohu v celém řízení přesunu sehrálo však pomocné VS armády, které odpovídalo za přesun armády jako

celku a ukončilo svoji práci teprve tehdy, když svazky a útvary zaujaly nové plánované prostory soustředění.

Aby pomocné VS armády a vyčleněné operační skupiny na starém a novém VS armády byly schopny splnit své úkoly, musí zaujmout místa velení s předstihem. Počítáme-li na přesun pomocného VS armády 3–4 hodiny času a pro rozvinutí pracoviště a navázání spojení 1–2 hodiny, musí být vyslání pomocného VS armády zabezpečeno nejméně 5–6 hodin před zahájením přesunu svazku. Výhodným se jeví odeslání vozidel a spojovacích prostředků pod velením důstojníka operačního oddělení ihned po obdržení předběžných nařízení

pro organizaci pořádkové služby a zbytek pomocného VS armády přesunout vrtulníky.

Zkušenosti z provedení komplexního štábního nácviku při řízení dalekých přesunů přes pomocné VS armády a pomocná VS divize ukázaly, že přesun je možno účinně zvládnout a že teoretické závěry se potvrdily. Zůstávají nedořešeny otázky vyčlenění spojovacích prostředků a pořádkových orgánů pro zabezpečení armádních os a zvláště zpracování takových pomůcek utajeného velení, které by daly možnost urychleně shromažďovat předávané zprávy a doručovat rozkazy vojákům za přesunu.

Organizace spojení při přesunech na velké vzdálenosti

Organizace spojení musí zabezpečit:

- štábu armády a divizí nepřetržitě velení za přesunu všem podřízeným;
- neustálý přehled o situaci na osách;

- nepřetržitě velení i při změně pochodové osy kterémukoli svazku nebo útvaru;

- řízení přesunu orgány pořádkové služby do celé hloubky přesunu;

- včasné uvědomování vojsk o leteckém nebezpečí a radiální situaci na osách.

Organizace míst velení při přesunu, jak byla uvedena výše, je velmi výhodná z hlediska rozdělení spojovacích prostředků a zabezpečení nepřetržitého velení a řízení přesunu. Kromě toho tato organizace umožňuje zaměnitelnost při vyřazení některého z míst velení.

Do prostoru pomocného VS je nutno vyslat spojovací prostředky, potřebná pracoviště (vozidla) pod vedením důstojníka operačního oddělení a spojovací oddělení ihned po vydání předběžných nařízení pro pořádkovou službu.

Důležitou podmínkou pro zabezpečení řízení přesunu je vhodná volba pomocného VE, regulačních čar a umístění orgánů pořádkové služby. Stanoviště orgánů řídících přesun musí být volena vždy z hlediska možností zabezpečení spojení, tj. musí být stanovena v součinnosti se spojovacím náčelníkem.

Spojovací náčelník musí zabezpečit toto spojení:

velitelské, které musí být připraveno a organizováno ještě před zahájením přesunu. Hlavní důraz je přitom položen na rádiové spojení;

pořádkové služby, které se plánuje podle předběžného nařízení velitele pro přesun a organizaci pořádkové služby.

K zabezpečení spojení používáme všech druhů pojítek, která rozdělujeme na jednotlivá místa velení podle jejich důležitosti a potřeby. Musíme vycházet z toho, že provedení přesunů je jen částí úkolu armády a že hlavní úkol je vedení operace, pro který musíme mít připraven maximální počet spojovacích prostředků. Avšak již při plánování si musíme uvědomit, že při za-

sazení budeme mít k dispozici jen asi 60 % plánovaných spojovacích prostředků. Zbytek bude rozvinut pro potřeby pořádkové služby na osách, nebo bude na přesunu.

Spojení pro pořádkovou službu je nutno zabezpečovat převážně prostředky organických jednotek, které byly určeny pro vykonávání pořádkové služby (jednotky druhořadových útvarů a svazků). Je však nutno počítat s tím, že pro řízení přesunů bude nutno ve většině případů zasadit i spojovací prostředky armádního spojovacího pluku a divizních spojovacích praporů.

Velitelské spojení

Velitelské spojení se zabezpečuje za přesunu převážně rádiem, pohyblivými pojítky a vrtulníky. Pro přesun se neorganizují zvláštní rádiové sítě, ale použije se varianty, která je zplánována pro bojovou činnost svazků nebo svazu.

Rádiové spojení musí být naplánováno tak, aby bez podstatných změn zabezpečilo velení jak za přesunu, tak i při další činnosti, tj. v prostoru denního odpočinku, nebo za operace. Při řešení rádiového spojení je nutno počítat se spojením velitele a štábu s pom. VS, odkud je přesun řízen.

Při dalekých přesunech, zejména pak u druhořadové armády, je nutno počítat s tím, že úkol armády nebo svazku nebude při zahájení přesunu ještě upřesněn a nebudou známy posilové prostředky, takže spojovací náčelník nebude mít dostatek konkrétních podkladů pro plánování. I v tomto případě však musí být rádiové spojení připraveno tak, aby po upřesnění úkolů nebylo nutno v organizovaných sítích provádět zásadní změny.

Je nutno připomenout, že na velitelských rádiových sítích na KV pásmu není dovoleno během přesunu udržovat spojení (kromě sítí hlásné služby

a řízení palby PLD). Během přesunu jsou rádiové stanice na příjmu a zahájení provozu může být povoleno jenom ve zvláštních případech (náhlá změna situace, vyžadující vydání nových rozkazů, napadení ZHN apod.). Rádiové spojení na velitelských sítích nesmí být zásadně používáno pro odesílání zpráv o situaci na pochodových osách. Velitelé a štáby přesunujících se svazků a útvarů jsou povinni získávat informace o průběhu přesunu výhradně od svých orgánů pořádkové služby, zejména pak od operační skupiny, řídící přesun z pomocného VS a osobním stykem s orgány pořádkové služby a spojovací sítě, organizované pro účely pořádkové služby.

Rovněž upřesňující rozkazy a nařízení o objížďkách a změnách pochodových os se předávají s využitím spojovací sítě pořádkové služby a orgánů této služby.

Spojení pořádkové služby

Spojení pořádkové služby se organizuje podle nařízení toho štábu, který organizuje pořádkovou službu.

Organizace spojení pořádkové služby musí zabezpečit neselhávající spojení orgánů pořádkové služby podle jejich podřízenosti mezi sebou a spojení orgánů pořádkové služby s příslušnými veliteli, štáby, velitelskými stanovišti (pom. VS) svazu, svazků a útvarů.

K zabezpečení spojení pořádkové služby se využívá především linkových, směrových, rádiových a pohyblivých pojítek organických pořádkových jednotek určených k výkonu pořádkové služby. Nemají-li tyto jednotky dostatek pojítek, doplňuje potřebu štáb, který pořádkovou službu organizuje.

Linkové spojení

V počátečním údobí války nebo na území, kde nebyla stálá poštovní síť vážně narušena, využívá se pro spojení

pořádkové služby převážně stálých kabelových a permanentních vedení.

Dovoluje-li to telekomunikační situace a čas, bude výhodné vytvořit armádní linkovou osu, probíhající z VS A přes pomocné VS na VS A v novém prostoru, dále přidělit každé divizi prvního sledu linkovou osu probíhající z VS divize přes pomocné VS na VS divize v novém prostoru.

Pro spojení operačních skupin, řídicích přesun, jeví se výhodné vytvořit rokádní spoj probíhající z pomocného VS armády na pomocná VS divizí a přípojky z pomocného VS k nejbližším správcům pořádkových prostorů. Pro spojení správců pořádkových úseků s jednotlivými pořádkovými stanovišti je možno využít stálých vzdušných vedení probíhajících podél komunikací paralelním připojením telefonních stanic na jednotlivých stanovištích.

Kromě toho budou stálá poštovní vedení využívána pro spojení s orgány teritoriálního velení, orgány MV.

Nejčastěji bude stálá linková síť využívána v kombinaci se směrovými pojitky, neboť v plném rozsahu nebude možno spojení pro pořádkovou službu stálými spojovacími zařízeními ve většině případů zabezpečit.

Směrové spojení

V podmínkách používání ZHN je nutno počítat s tím, že stálá síť ministerstva spojů bude v průběhu bojů značně narušena a že její využití nebude v některých případech ve větším rozsahu možné.

V tomto případě se stává hlavním druhem spojení pro pořádkovou službu směrové spojení, které umožňuje při vhodném využití terénu překlenout velké vzdálenosti při zasazení poměrně malého počtu směrové techniky.

Při plánování směrového spojení je nutno mít na zřeteli, že směrové pro-

středky je nutno využívat ekonomicky a jen v nejnutnějším množství, neboť SN musí mít vytvořenou dostatečnou zálohu pro zabezpečení spojení pro plnění dalšího bojového úkolu.

Armádní směrová síť pro pořádkovou službu musí být proto řešena co nejjednodušeji a s přihlédnutím na to, že tuto síť budou muset využívat mimo orgánů pořádkové služby armády, také orgány pořádkové služby divizí, neboť divize není schopna zabezpečit vlastními prostředky spojovací osu, nutnou pro zabezpečení řízení přesunu.

Vzhledem k tomu, že směrové spojení nemůže být zabezpečeno ke všem orgánům pořádkové služby a výstavba linkových vedení nebude ve většině případů z časových i materiálových důvodů možná, jeví se nejvýhodnější organizovat spojení pro pořádkovou službu na principu kompletního využití směrových a VKV rádiových prostředků.

Pro zabezpečení pořádkové služby v pásmu přesunu armády jeví se výhodné organizovat armádní směrovou osu, probíhající z VS A přes pom. VS A na VS A v novém prostoru, dále rokádní směry od pom. VS A k pom. VS divizí 1. sledu. Tato síť musí být řešena s využitím dvou až tří pomocných směrových uzlů, umístěných tak, aby umožňovaly využití armádní směrové sítě i orgánům pořádkové služby divizí připojením na tyto PSU. Vstup pořádkových orgánů divizí i pořádkových orgánů na armádní ose přesunu do armádní směrové sítě je možné realizovat směrovými prostředky divizí (armády), (malými a středními směrovými stanicemi) anebo VKV rádiovými stanicemi.

Vstup do směrové sítě VKV rádiovými stanicemi se uskutečňuje na SU VS, PVS a na PSU A, kde je pro tento účel vyčleněna rádiová stanice R-105 se stálou přijímací frekvencí, která je

zapojena do přepojovače na PSU. Vstup do směrové sítě a hovory uskutečňované tímto způsobem se vedou podle zásad pro rádiový provoz, ale s použitím linkových volacích znaků.

Vstupuje-li rádiový účastník do směrové sítě, vyžádá si u obsluhy rádiové stanice na PSU propojení k žádanému účastníkovi směrové sítě. Obsluha rdst na PSU zavolá žádaného účastníka na směrové síti (obstará propojení až k žádanému funkcionáři), upozorní ho, že bude hovořit s rádiovým účastníkem a předá hovor žadateli. Během hovoru provádí přepínání rádiové stanice z příjmu na vysílání podle návěstí hovořících.

Tento kompletní způsob využití směrových a rádiových prostředků však umožňuje spojení jenom na omezené vzdálenosti (maximálně přes 2 komunikační prvky) vzhledem k tomu, že přechod z rádiové stanice na směrovku není impedančně přizpůsoben.

Vzhledem k značnému zatížení směrové sítě je nutno armádní spoj. osu dotovat čtyřmi kanály NOT a odbočky z pom. VS A na pom. VS divizí dvěma kanály NOT.

Takovýto systém organizace spojení pro pořádkovou službu umožňuje spojovacímu náčelníku divize zabezpečit potřebné spojení do celé hloubky přesunu při zasazení poměrně malého počtu spojovacích prostředků.

S využitím armádní směrové sítě je možné zabezpečit spojení mezi VS divizí, pom. VS divize na VS divize v novém prostoru, dále spojení pom. VS div. se správci pořádkových prostorů.

Spojení správců pořádkových prostorů se správci pořádkových úseků je nutno řešit využitím VKV rádiového spojení podle zásad uvedených v stati „Rádiové spojení“.

Tento systém komplexního spojení bude možno v řadě případů doplnit vy-

užitím stálých vedení, takže se potřeba spojovacích prostředků ještě podstatně sníží.

Rádiové spojení

Rádiové spojení pro pořádkovou službu musí být organizováno v úzké souvislosti s velitelským spojením. Spočívá ve vytvoření sítí, které slouží orgánům pořádkové služby, pro řízení přesunu.

Systém rádiového spojení pro pořádkovou službu musí zabezpečovat:

Na stupni armády

- spojení pom. VS A s pomocným VS divizí;
- spojení pom. VS A s novým VS A a přesunujícím se štábem;
- spojení pom. VS A se správcem armádní osy přesunu (není-li jeho stanoviště na pomocném VS);
- spojení správce armádní osy přesunu se správci pořádkových úseků na této ose.

Na stupni divize

- spojení pom. VS divize se správci pořádkových prostorů;
- spojení správců pořádkových prostorů s podřízenými správci pořádkových úseků.

Spojení správců pořádkových úseků s pořádkovými stanovišti nebude zpravidla možno zabezpečovat rádiovými prostředky pro nedostatek rádiových stanic. Toto spojení bude nutno zabezpečit pohyblivými pojítky, zejména motospojkami. Na dlouhých úsecích bude však nutno řešit rádiové spojení alespoň s jedním pořádkovým stanovištěm, které má pro řízení přesunu zvláštní důležitost, nebo které bude umožňovat urychlené pronikání rozkazů na ostatní stanoviště.

Rádiové spojení pro pořádkovou službu se zabezpečuje jak KV, tak i VKV rádiovými stanicemi podle ma-

teriálových možností spojovacího náčelníka. Použití rádiového spojení nese s sebou možnost nepřátelskému rádiovému průzkumu jak z hlediska organizace, tak i provozu zjistit, že se jedná o přesuny a popřípadě zjistit i plán přesunu (časy průjezdu, osy přesunu, popřípadě identifikaci jednotek).

Hlavní důraz je nutno položit na VKV rádiové stanice. Na stupni armáda, kde šířka a hloubka pásma přesunu armády dosahuje desítky a stovky km, je možné využít VKV spojení systémem plošného překrytí celého pásma přesunu (PRMy). Tento způsob však vyžaduje správné rozmístění PRMů v terénu. Nebudu opakovat již známé požadavky na umístování a obsazování RPM. Jen jednu podmínku chci zdůraznit, aby PRMy byly vždy umístovány na holém kopci a měly vybudovány drátové antény. Takto dosáhneme maximálního využití těchto rádiových stanic. Způsob práce je možno volit některým způsobem, navrženým v časopise Spojář č. 1/60. Tento způsob organizace VKV spojení se používá zejména pro zabezpečení spojení pomocného VS armády s pomocným VS svazků a se správci pořádkových prostorů na armádních osách. Kromě těchto orgánů budou vstupovat do sítě i rádiové stanice velitele a náčelníka štábu armády a armádních orgánů na divizních osách. Obdobným způsobem je možno organizovat VKV spojení na stupni svazek.

Pro zabezpečení příjmu rádiové sítě hlásné služby se jeví nejvýhodnější přijímače na pomocných VS pro přesun a odtud stávajícími spojovacími prostředky pořádkové služby předávat tyto signály podřízenými orgánům. Zřízení přijímačů u správců pořádkových prostorů je neúnosné jak z hlediska technického (zdroje, obsluha), tak i z hlediska materiálního zabezpečení.

Velkou pozornost si vyžaduje organizace rádiové sítě ZHN pro vysílání a příjem zpráv o použití zbraní hromadného ničení. Jestliže vycházíme z předpokladu, že informací o použití ZHN nepříteli dostáváme:

- od svazku a útvaru na přesunu,
- od sousedů,
- od štábu frontu,
- od teritoriálního velení a složek

MV,

musíme zabezpečit naprostou informovanost oběma směry. Nejvýhodnější se jeví rádiovou stanicí pracující v sítích ZHN umísťovat na pomocném VS armády a svazku.

Odposlech této sítě se provádí na starém i novém VS A i svazků a u přesunujícího se štábu. Zprávy o úderech ZHN v pásmu přesunu se předávají stávajícími spoji pořádkové služby na pomocném VS divize a armády.

Pohyblivá pojítka a vrtulníky

Celkový systém směrového, linkového a rádiového spojení pro pořádkovou službu musí být v každém případě doplněn pohyblivými pojítky a vrtulníky. Pro jejich využití se zřizují na každém místě velení, tj. i na pomocném VS podací stanice. Kromě toho mohou být na osách zřizovány pohyblivé podací stanice. Spojky musí znát přesné rozmístění pomocných VS a při zabezpečování spojení s přesunujícími se štáby musí znát osy přesunu. Pro využití vrtulníků je nutné na každém VS i pomocném VS připravit přistávací plochu a její vytyčení. Pro potřebu pomocného VS A i divizí je nutno vyčlenit alespoň jeden vrtulník.

Spojení v proudu štábu

Důležitou otázkou při organizaci spojení za přesunu je spojení uvnitř proudu přesunujícího se štábu a rozmístění pojítek v proudu.

Spojení uvnitř proudu je nejvýhodnější provádět pomocí bezdrátového dispečinku nebo VKV rádiových stanic.

Rozmístění pojítek v proudu zabezpečuje neustálou informaci štábu o pohybu jednotek. Pojítka, začleněná v proudu štábu, nesmějí štáb brzdít v pochodové rychlosti, dělat štáb těžkopádným. Nejlépe se osvědčuje přesunovat vysílací středisko současně se štábem na vzdálenost 5–10 km.

Spojení s vysílacím střediskem zabezpečit malými rádiovými stanicemi.

Spojení mezi jednotlivými rádiovými

mi vozy s výpravnou zabezpečit rovněž VKV rádiovými stanicemi.

Jestliže VS A se přemísťuje v několika sledech, pak je výhodné rádiové prostředky začleňovat přímo do toho sledu, kde je maximální počet důstojníků operačního oddělení a druhů vojsk. Důstojníky rozmístit do rádiových stanic podle určení a zbytek přemísťovat ve štábních automobilech, kde jim umožnit odpočinek, v žádném případě nedopustit rozptýlení důstojníků (určovat je za velitele štábních vozidel) a rádiových prostředků při přesunech štábu.

Některé otázky operačního a bojového zabezpečení

Během přesunu nutno položit velký důraz na operační a bojové zabezpečení vojsk, neboť nepřítel bude přesun všemi prostředky rušit. Zvlášť pečlivě bude třeba organizovat **protivzdušnou obranu**, ochranu proti zbraním hromadného ničení a provádět maskování. Bude proto výhodné, již v míru v součinnosti s orgány KOKu připravit plány pro zabezpečení přesunů vojsk přes jednotlivé kraje. Při plánování přesunu pak, je nutné určit orgána ze štábu přesunujícího se svazku, který vejde ve styk s náčelníkem KVS, který je zároveň členem KOKu, oznámí osy přesunu, požadavky na pomoc po stránce zabezpečení pořádkové, technické a zdravotnické služby, popřípadě radiačního, chemického a biologického průzkumu k zabezpečení určitých objektů a dohovří spolupráci při odstraňování následků napadení jadernými a ostatními zbraněmi hromadného ničení. Přesunující se svazky budou k likvidaci používat jen nejnutnější síly a prostředky a to k poskytnutí lékařské pomoci a k urychlení uvolnění komunikací v těch místech, kde nelze volit objížděku. Úplnou likvidaci budou muset pak provést orgány krajů samy.

Nutno mít na zřeteli, že přesuny vojsk se budou uskutečňovat vždy pod účinkem silné a aktivní činnosti nepřátelského letectva a raketových zbraní. Neustálá bude hrozba jaderného úderu na důležité křižovatky, soutěsky a přechody přes vodní toky.

Obranu důležitých soutěsek, komunikačních uzlů, dopravních spojů a překladišť budou provádět jednak raketové oddíly hlavního velitelství a jednak protiletadlové dělostřelecké skupiny vytvořené starším náčelníkem.

Zásadně při rozdělování prostředků protiletadlového dělostřelectva do pochodových proudů musí být ponechány útvarům jejich organické protiletadlové prostředky. Systém PVO vojsk možno právě za přesunu doplnit použitím pěchotních zbraní pro boj s nízkoletařskými letouny.

Vyhlašování poplachů v proudech činí značné potíže, ačkoliv je velmi důležité. Příjem zpráv z technických příčin je za přesunu velmi tížien. Proto budou často získávány údaje o vzdušném nebezpečí od RTH na pochodu a často i od orgánů CO, s nimiž je nutno provádět úzkou spolupráci zejména při přesunech po železnici.

Jakou činnost mají provádět vojska nelze šablonovitě stanovit. Někdy budou pokračovat v normální jízdě s tím rozdílem, že zvětší vzdálenosti a aktivní prostředky připraví k palbě. Jindy podle charakteru terénu opustí vozidla komunikaci a po dobu náletu se ukryjí a aktivní prostředky vedou boj. Při hromadném náletu a použití ZHN se jednotky kryjí a po skončení provádějí pokud je to nutné, částečnou hygienickou očistu a pokračují v přesunu.

Důležitým činitelem za přesunu vojsk je **správné a výhodné určení prostorů denních odpočinků**, jejich zabezpečení prostředky PVO a dovedné rozmístění živé síly a techniky s maximálním využitím ochranných vlastností terénu proti účinkům leteckých tříštivých pum a jaderné munice. V těchto prostorech se organizuje PVO s hlavním důrazem na nízko a rychle letící letouny, všemi prostředky, které mají vojska k dispozici.

Ochrana proti ZHN však bude prolínat veškeré bojové zabezpečení. Na prvním místě ze všech opatření ochrany je radiační, chemický a biologický průzkum, jako důležité preventivní opatření k uchránění bojeschopnosti živé síly.

Řešení všech otázek **průzkumu** nebude snadné. Armáda nebude stačit svými silami a prostředky na plnění všech úkolů. Proto bude třeba navázat již v míru velmi úzkou spolupráci s jednotkami civilní obrany měst, závodů a důležitých objektů.

Pro organizaci a provádění radiačního a chemického průzkumu je nutné mít neustálý přehled o celkové radiační a chemické situaci státního území. To znamená vědět o všech atomových úderech jak pozemních, tak vzdušných a všech napadení chemickými zbraněmi. Jeví se nutné všechny potřebné

zprávy o provedených úderech soustřeďovat do jednoho centra k vyhodnocení.

Tento úkol mohou plnit místní, okresní a krajské vojenské správy. KVS mohou pak shrnuté údaje oznamovat jak projíždějícím vojskům, tak i svazkům a vel. A (okruhu). To ovšem nezabývá štáby přesunujících se svazků povinností zabezpečovat provádění průzkumu.

Těžiště radiačního, chemického a biologického průzkumu při přímém zabezpečení přesunu nutno vidět ve vševojskovém průzkumu. To znamená mít u každé jednotky spolehlivě vycvičené polochemické družstvo, začleněné do čela pochodového proudu. Tato družstva musí přítomnost chemických nebo radioaktivních látek identifikovat a ihned hlásit.

Při průchodu **většími městy** není-li možné jejich obejít, bude výhodné, aby byl chemický a radiační průzkum pochoduujícím vojskům prováděn pořádkovou službou.

Orgány CO mohou již dříve upozorňovat na nebezpečí zamořených míst, vytyčit cesty obejít, popřípadě provést dezaktivaci důležitých křižovatek a mostů a je-li dostatek času, odtarasení cest, aby se vojska nemusela zdržovat těmito pracemi. Krátké zastavení a nahromadění vojsk by poskytlo nepříteli vhodný cíl pro údery ZHN. Výhodou spolupráce s CO jeví se i to, že vojska, uvědoměna o zamořených prostorech, mohou včas provést protipatření.

Spolupráci s civilní obranou a orgány ministerstva vnitra je nutno procvičovat již v míru.

Bude téměř pravidlem, že přesuny na velké vzdálenosti budeme provádět většinou kombinovaně — po vlastní ose a po železnici. Praxe ukázala, že i zde je bezpodmínečně nutné plně využít všech opatření CO na železnici.

Při těchto přípravách jsou útvary a svazky plně odkázány k získání zpráv o radiační a chemické situaci na orgány CO, hlavně železničního personálu, který v této době bude pracovat skoro výhradně ve prospěch armády.

V úzké součinnosti s nimi může velitel zjistit radiační a chemickou situaci po celé trati přesunu.

Orgány CO zabezpečují svými silami vytyčování zamořeného úseku na celé trati. Půjde nyní o to, aby bylo správně organizováno sledování varovných signálů ve všech vozech, zvláště v noci. Po průjezdu úseku zamořeného radioaktivními látkami provádět dosimetrickou kontrolu vozů.

Při zaujímání prostorů odpočinku předem vyslat orgány průzkumu doplněné lékařem a seznámit velitele se stávající radiační, chemickou a biologickou situací. Mít v patrnosti výsledný výtěr a záložní prostory volit tak, aby při ohrožení atomovým mrakem mohla být vojska rychle vyvedena mimo stopu.

Po provedených atomových úderech nebude možné vždy provádět pozemní průzkum celých stop. Průzkum zaměříme na ty osy a prostory, které jsou důležité pro vojska. Je samozřejmé, že jednotky do těchto prostorů přijdou později po provedeném průzkumu a je třeba, aby průzkumníci přepočítali všechna měření k jednotkám času.

Aby velitel armády (divize) mohl přijat správná opatření k likvidaci následků je bezpodmínečně nutno, aby štáb měl k dispozici:

- předběžné vyhodnocení radiační situace (za velmi výhodných povětrnostních podmínek tzv. prostých podmínek);

- výsledky radiačního průzkumu, jak vzdušného, tak pozemního;

- znalosti celkové radiační situace v prostoru činnosti vojsk.

Z uvedených úkolů je samozřejmě nejdůležitější mít dokonalý přehled o výsledcích radiačního průzkumu (dosimetrické kontroly), protože jen na základě těchto výsledků může velitel vydávat správná a opodstatněná rozhodnutí k likvidaci následků a pro další činnost vojsk.

Při hromadném úderu v prostorech s řídkou komunikační sítí (např. SLOVENSKO) je k udržení plánovaného tempa při snaze uchránit co nejvíce živou sílu od účinků radioaktivního zamoření bezpodmínečně nutné zvolit vhodné místo a dobu přechodu mraku. K tomu je třeba:

- zvolit prostory s komunikací, v kterých je možné provést přechod, aniž by musela být provedena dezaktivace;

- najít prostory s vyšší úrovní radiace než 5 r/hod., kde ale nebude vždy nutno provádět dezaktivaci. Jsou to prostory s úrovní radiace 15–20 r/hod. v době 1–2 hodiny po výbuchu v blízkosti centra výbuchu;

- vzít v úvahu, zda v době, která je potřebná k přesunu od místa maximální úrovně radiace k místu stanovenému k dezaktivaci a v době potřebné k provedení dezaktivace nenastane samovolný pokles pod povolenou normu zamoření.

Vojska, která projdou zamořeným úsekem, provádějí pak částečnou hygienickou očistu a dezaktivaci osob i bojové techniky v předem vybraném prostoru nebo v rozvinutém MSO.

I zde, dovoili-li to situace, můžeme využívat zařízení CO.

Svým způsobem zvláštní důležitost nutno věnovat provádění biologického průzkumu. Nepřetržitá pozorování na bojišti a agenturní činnost v týlu nepříteli nezaručuje včasné rozpoznávání zárodků a došlo by tak pozdě k zjištění

onemocnění a tím vyřazení celých útvarů.

Nezbytným předpokladem ochrany živé síly proti bojovým biologickým prostředkům je jejich všeobecné poznání, znalost druhů a způsobů použití bojových biologických prostředků letectvem, dělostřelectvem anebo diverzí, základních znalostí ochrany a postupu při nálezu materiálu podezřelého z úmyslné infekce a napadení bojových biologických prostředků nepřitelem.

Mezi základní protiepidemická opatření za přesunu patří zákaz používání vody, zákaz zastavování v ohrožených osadách, dodržování mimořádného očkování a profilaxe a vybavení vojsk protiparazitárními prostředky — jako impregnace prádla a oděvu 1% DDT, dezinfekčními baktericidními látkami a prostředky ochrany proti komárům (Pavlovského sítky impregnované repelentními látkami apod.).

Každý voják musí poznat biologické zbraně, pumy, granáty, letadlové a reaktivní střely a jiná zařízení plněná BBP — jako jsou různé druhy nakažlivých mikrobů (bakterie, viry, plísňe, rikettsie) a jejich jedy — toxiny. Smyslem je je těžko poznat, neboť jsou bez chuti, bez barvy a zápachu. Volným okem jsou těžko viditelné.

Pozorovatelé a pozorovací hlídky u všech druhů vojsk zjišťují podle příznaků začátek nepřátelského napadení bojovými biologickými prostředky, vyhledávají signál chemického poplachu, pozorují a zkoumají směr pohybu biologického mraku. V podezřelých prostorech odebírají vzorky vzduchu, půdy, porostu, drobných předmětů na povrchu terénu a vzorky střepin použitých nábojů, dále vzorky hmyzu, klišat a hlodavců za účelem jejich laboratorního vyšetření. Výstražnými značkami označují zamořené úseky, směry obchůzek a překonávání zamořených úseků.

Průzkum vodních zdrojů organizuje ženijní náčelník hlavně v prostorech denního odpočinku a při zastávkách. Kontrolují zdravotnické orgány.

Součástí biologického průzkumu je též hygienicko-epidemiologický a veterinární dozor a kontrola všech protiepidemiologických opatření, u vojáků je hygienická očista observace, karanténa a provádění dezinfekce u osob, terénu a bojové techniky.

Důležitou roli v zabezpečení vojsk hraje též maskování. Bude spočívat v zamaskování přesunujících se vojsk, techniky a maskování cest. Pokud to dovoli situace, budeme provádět přesuny hlavně v noci. Avšak po zahájení nepřátelství bude nepřítel provádět letecký radiolokační průzkum nad celým naším územím. Jelikož v současné době jsou ještě ve vývoji protiradiolokační nátery a příkrývky, je nutno věnovat značnou pozornost protiradiolokačnímu maskování cest. Toto možno provádět buď maskováním určitých úseků cest svislými nebo vodorovnými maskami založenými na principu pohlcování radiolokačních paprsků, anebo maskování cest prostředky rušícími radiolokační paprsky, jako jsou koutové odrážače. Je jasné, že nebude možno maskovat všechny osy po celé délce, ale jen ty úseky, které jsou nejzranitelnější, jako přechody přes řeky, mosty, prostory denních odpočinků a podobně. Při tom nesmíme zapomínat, že tyto odrážače je nutno položit alespoň den před přesunem. Bylo by též výhodné, kdyby tyto odrážače v jednotlivých okresech na určitých důležitých objektech umísťovaly orgány CO.

Stavěním klamných mostových přepravišť a prováděním klamných přesunů zdvojíme opatření pro maskování a utajíme tak v nejvyšší míře přesun vojsk a tím zároveň nejlépe provedeme ochranu proti vzdušnému napadení a napadení atomovými zbraněmi.

Některé otázky kombinovaných přesunů

Při organizaci přesunu z hloubky vlastního území štáb armády a štáby svazků plánují přesuny kombinovaně s využitím přepravy po železnici. Zvlášť naléhavý je tento problém u tankových jednotek a u pásové techniky vůbec. Plánování a organizace nakládání je štáby zásadně zvládnuto, daleko větší problémy se projevují v otázkách řízení. Přesun po železnici je prováděn na velkou vzdálenost od štábů svazků a v jiných časových lhůtách, než přesun po vlastní ose a štáby svazků nemají prakticky možnost přesun ovlivnit.

Proto řízení železničních přesunů bude v zásadě ovlivňovat štáb armády a v mnoha případech orgány teritoriálního velitelství. Pro zabezpečení těsné součinnosti mezi těmito složkami půjde hlavně o vytvoření účinného spojení a dále o zabezpečení spojení mezi štáby a orgány železniční dopravy. Orgány teritoriálního velitelství musí být

v plném rozsahu seznámeny s plánovanými přesuny po železnici, znát časové plány přesunů a udržovat těsný styk s komisemi obrany krajů přes příslušné krajské vojenské správy.

Při přerušení železničních spojů převozy jsou usměrňovány na záložní přepravní směry a v případě vyřazení základních komunikačních uzlů musí být připraveny k vyložení na volné trati a v pokračování přesunu po vlastní ose. Při těchto přesunech důležitou úlohu plní komise obrany kraje, které musí zabezpečit v součinnosti s orgány ministerstva vnitra vytyčení a regulaci komunikací, řešit otázky vyrozumění a spolupracovat v otázkách bojového zabezpečení. Při pokračování přesunu po vlastní ose štáby svazků vyčleňují operační skupiny, které budou iniciativně řešit těžkosti jednotek přímo na místě a musí zabezpečit splnění přesunu za všech okolností.

* * *

Přesuny vojsk v soudobé operaci budou tvořit značnou část činnosti vojsk. Otázky přesunů však dosud nejsou zpracovány tak, jak by si jejich důležitost vyžadovala. Na našem štábu jsme se zabývali otázkami přesunů a při praktických zaměstnáních jsme získali řadu poznatků. Článek byl napsán na základě zkušeností z komplexního štábního nácviku, zaměřeného výhradně k otázkám organizace a řízení přesunů. Cílem článku nebylo vyčerpat celou složitou problematiku přesunů, dotkli jsme se jen některých problémů a očekáváme, že článek vyvolá diskusi k těmto dnes velmi aktuálním otázkám, která přispěje k výměně zkušeností jednotlivých štábů a k dalšímu rozpracování a prohloubení otázek řízení a organizování přesunů.

Článek je o otázkách přesunů vojsk v soudobé operaci. Je to velmi důležitá otázka, která se týká všech složek vojsk. Článek je napsán na základě zkušeností z komplexního štábního nácviku, zaměřeného výhradně k otázkám organizace a řízení přesunů. Cílem článku nebylo vyčerpat celou složitou problematiku přesunů, dotkli jsme se jen některých problémů a očekáváme, že článek vyvolá diskusi k těmto dnes velmi aktuálním otázkám, která přispěje k výměně zkušeností jednotlivých štábů a k dalšímu rozpracování a prohloubení otázek řízení a organizování přesunů.